

SINTEZA

Conferinței anuale "Cooperarea dintre Parlament și societatea civilă "

16 iunie 2023

Parlamentul Republicii Moldova în parteneriat cu Delegația Uniunii Europene în Republica Moldova, în data de 16 iunie a.c. a organizat Conferința anuală "Cooperarea dintre Parlament și societatea civilă". Evenimentul a avut drept scop eficientizarea comunicării și cooperării guvernării cu sectorul asociativ și identificarea celor mai bune practici întru sporirea implicării sectorului non-profit în procesul decizional.

Evenimentul a fost găzduit de Președintele Parlamentului Republicii Moldova, Igor GROSU, în cadrul căruia au participat peste 130 de invitați, deputați, miniștri, ambasadori, parteneri de dezvoltare și reprezentanți ai societății civile.

La deschiderea Conferinței, cu un cuvânt de salut au fost invitați domnul Dorin RECEAN, Prim-ministrul Republicii Moldova; E.S. domnul Janis MAZEIKS, Ambasador, șef al Delegației UE în Republica Moldova; doamna Laura HRUBY, șef adjunct al misiunii și însărcinat cu afaceri al Ambasadei Statelor Unite în Republica Moldova; E.S. doamna Kațarina FRIED, Ambasadoarea Suediei în Republica Moldova; domnul Ovidiu NĂFTĂNĂILĂ, prim-colaborator al Ambasadorului României în Republica Moldova și domnul Ion MANOLE, reprezentant al Platformei Naționale a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic.

Agenda Conferinței anuale a cuprins 3 sesiuni de lucru cu următoarele tematici: Cooperarea dintre Parlament, Guvern și societatea civilă: experiențe și perspective; Rolul societății civile în promovarea și monitorizarea agendei europene a Republicii Moldova; Direcțiile prioritare de cooperare dintre Parlament și societatea civilă. În cadrul acestei sesiuni reprezentanții societății civile, conform domeniului de competență s-au întrunit în grupuri de lucru cu comisiile permanente unde au discutat prioritățile de cooperare sectorială pentru perioada legislativă septembrie 2023 – decembrie 2023.

În discursul de inaugurare al evenimentului, Președintele Parlamentului, Igor GROSU, a salutat relansarea platformei de dialog, menționând că este una foarte necesară pentru a asigura procese participative și incluzive, pentru a menține cursul european și a avansa transformarea țării noastre în una europeană.

Șeful legislativului a subliniat că dialogul constant și sincer cu societatea civilă este pentru guvernare, unul dintre pilonii pe care se sprijină și datorită căruia, cu siguranță se va reuși realizarea lucrurilor durabile pentru Republica Moldova.

Totodată, a menționat despre crearea Platformei de dialog și participare civică în procesul decizional al Parlamentului, prin care se propune eficientizarea comunicării și cooperării cu reprezentanții sectorului asociativ. De asemenea, a remarcat sprijinul oferit de partenerii de dezvoltare în consolidarea cooperării dintre Parlament și societatea civilă, în contextul aspirațiilor europene ale țării noastre. Președintele Parlamentului a reiterat că cooperarea dintre Parlament și societatea civilă este cu atât mai importantă, cu cât Republica Moldova începe să lucreze la turații maxime pentru aderarea la Uniunea Europeană. La Parlament se armonizează legislația națională la cea europeană, un proces complex, în care este mare nevoie de ajutorul și expertiza pe care o poate oferi societatea civilă.

Speakerul a asigurat reprezentanții societății civile despre toată deschiderea instituției pe care o reprezintă și despre dorința de a lucra împreună pentru a elimina lacunele existente

în procesul de cooperare întru asigurarea transparenței decizionale și creșterea calității actului de guvernare.

În cuvântul său de salut, Dorin RECEAN, Prim-ministrul Republicii Moldova, a vorbit despre necesitatea unei implicări mai active a societății civile în procesul decizional, inclusiv în contextul procesului de adaptare a politicilor naționale la standardele Uniunii Europene. Șeful executivului a solicitat organizațiilor neguvernamentale să monitorizeze mai atent activitatea Guvernului, pentru a aduce mai multă disciplină și transparență în acțiunile autorităților.

Angajamentul și implicarea societății civile sunt esențiale pentru o guvernare responsabilă și eficientă. Prim-ministrul a subliniat importanța cultivării unei colaborări strânse între Guvern și societatea civilă. Expertiza valoroasă și capacitatea tehnică deținute de societatea civilă pot contribui la crearea unor reglementări eficiente. De asemenea, societatea civilă poate juca un rol semnificativ în comunicarea cu cetățenii, în ceea ce privește politicile guvernamentale. Prin campanii de informare, dezbateri și consultări publice, aceasta poate asigura o implicare mai mare a cetățenilor în procesul decizional și poate facilita o comunicare eficientă între guvern și societate.

La rândul său, E.S. Janis MAZEIKS, Ambasadorul UE a remarcat importanța implicării societății civile în procesul decizional în contextul implementării de către autoritățile moldovenești a celor nouă recomandări ale Comisiei Europene.

Ambasadorul a menționat că una dintre cele nouă recomandări ale Comisiei Europene în contextul obținerii statutului de candidat al Republicii Moldova se referă la intensificarea implicării societății civile în procesul decizional la toate nivelurile. De asemenea, a subliniat că această recomandare ar trebui implementată cât mai curând posibil. Mazeiks a remarcat progresul Republicii Moldova pe această direcție, inclusiv crearea unei platforme parlamentare de interacțiune cu societatea civilă, apariția altor platforme consultative. Ambasadorul UE a subliniat faptul, că cooperarea instituțiilor statului cu societatea civilă este una dintre valorile cheie ale UE. Pentru UE, societatea civilă este un partener de încredere și un reprezentant al intereselor cetățenilor.

Șefa adjunctă a misiunii al Ambasadei Statelor Unite în Republica Moldova, Laura HRUBY, a subliniat rolul esențial pe care îl are societatea civilă pentru o guvernare democratică. O mai mare implicare civică contribuie la un proces decizional transparent și la politici publice care răspund nevoilor cetățenilor. Consolidarea cooperării cu organizațiile neguvernamentale și cu cele din sectorul privat este o parte importantă a agendei de reforme implementate de guvernul moldovean ca parte a parcursului său de integrare europeană.

Ambasadoarea Suediei, E.S. Katarina FRIED, în cadrul conferinței anuale a menționat că Suedia, fiind un promotor activ al drepturilor omului, al dezvoltării economice incluzive, al protecției mediului și al societății pașnice, și susținând programe active de dezvoltare în acest sens, a remarcat entuziasmul specialiștilor în domeniu și materializarea unor inițiative și dezbateri din programele naționale și legislație. Acest lucru este plin de satisfacții și demonstrează dialogul existent care trebuie explorat și mai mult. În contextul valorii adăugate pe care o poate aduce societatea civilă, într-un mediu de dialog constructiv cu Parlamentul, susținerea și construirea unei societăți civile face parte dintr-un proces de democratizare a sistemului politic al țării și poate participa efectiv la prevenirea și ameliorarea conflictelor.

Reprezentantul Ambasadei României, Ovidiu NĂFTĂNĂILĂ, prim-colaborator al Ambasadorului a vorbit despre rolul societății civile în consolidarea parcursului european al Republicii Moldova și despre sprijinul acordat de România în vederea dezvoltării societății civile din țara noastră.

Reprezentantul Platformei Naționale a Forumului Societății Civile din Parteneriatul Estic, directorul executiv al Asociației Promo-LEX, Ion MANOLE, a menționat, că expertiza pe care o are societatea civilă din Republica Moldova este una valoroasă și apreciată atât în țară, cât și în afara ei. Dar această expertiză rămâne departe de a fi valorificată. Societatea civilă trebuie să fie la fel de insistentă ca consultarea publică să devină un element natural în procesul de luare a deciziilor în Guvern sau Parlament.

Ion Manole a precizat că, societatea civilă nu dorește forumuri, consilii sau grupuri de lucru de dragul unor proceduri. Dorința acestora este să contribuim real, eficient și rapid la dezvoltare, la rezolvarea problemelor și la procesul de apropiere a Republicii Moldova de Uniunea Europeană prin promovarea valorilor europene și prin oferirea de suport necesar autorităților naționale în implementarea reală a reformelor. Iar acest lucru este posibil numai prin consultări reale și participare la procesul decizional.

Discuțiile din cadrul Sesiunii I „Cooperarea dintre Parlament, Guvern și societatea civilă: experiențe și perspective” s-au referit la eficientizarea comunicării și cooperării guvernării cu sectorul asociativ și identificarea celor mai bune practici pentru sporirea transparenței activității legislativului și executivului prin implicarea sectorului non-profit.

Astfel, Secretarul general al Parlamentului, Tamara GHEORGHITA, a făcut o trecere în revistă a instrumentelor utilizate de legislativ pentru asigurarea transparenței decizionale și a activităților desfășurate în Parlament cu implicarea societății civile. Doamna Gheorghita, în discursul său, a menționat că Parlamentul Republicii Moldova susține implementarea principiului transparenței în activitate, adoptând în acest sens mai multe legi și implementând diferite mecanisme de informare, comunicare și consultare cu sectorul asociativ. În acest sens, au fost prezentate principalele prevederi ale Hotărârii Parlamentului privind aprobarea Platformei de dialog și participare civică la procesul decizional al Parlamentului.

Totodată, Secretarul general al Parlamentului a remarcat că îmbunătățirea cooperării dintre legislativ și societatea civilă va contribui la realizarea dezideratului comun de a asigura, apăra și promova drepturile și interesele legitime ale cetățenilor. Secretariatul Parlamentului este deschis pentru colaborarea cu societatea civilă, iar contribuția sectorului asociativ este importantă și valoroasă pentru instituția parlamentară, fiindcă doar prin eforturi comune, prin dialog constant și constructiv putem îmbunătăți lucrurile.

La rândul său, Adrian BĂLUȚEL, secretarul de stat al Cancelariei de Stat a Republicii Moldova, a vorbit despre noul Program de dezvoltare al societății civile 2024-2027, precum și despre platformele consultative permanente în cadrul autorităților administrației publice centrale. Domnul Băluțel a menționat că, noul program va fi unul asumat de către Guvern, care va avea o previzibilitate mai mare de asumare a unor resurse bugetare și procese la nivel de executiv. Noul concept va aborda problema celor 2% din perspectiva Guvernului, pentru a simplifica povara cetățenilor care doresc să ofere cele 2%, introspectiv, pentru a identifica soluții întru simplificarea acestor proceduri. Programul de dezvoltare a societății civile va avea un rol esențial în operaționalizarea programelor de granturi la nivel de instituții.

Un alt aspect important, menționat de secretarul de stat al Cancelariei de Stat, este accesul părților interesate la procesul de elaborare a documentului menționat și obligativitatea instituțiilor (angajament instituțional) de a consulta societatea civilă în acest sens. Prin adoptarea hotărârii privind instituirea platformelor consultative se creează un cadru unic pentru toate ministerele, care vor avea angajamentul instituțional de a participa la lucrările acestor platforme și de a oferi toată informația necesară părților interesate. Cancelaria de Stat își propune să asigure toate pârghiile necesare pentru interacțiunea cu sectorul asociativ.

Analista juridică a Promo-LEX, Mihaela DUCA, a prezentat date preliminare despre consultările publice desfășurate de Parlament, în sesiunea de toamnă 2022 și cea de primăvară 2023, și a formulat mai multe recomandări menite să sporească implicarea autentică a societății civile în consultările publice și să contribuie la o comunicare pro-activă.

Datele colectate în cadrul monitorizării activității legislativului arată că ponderea proiectelor de acte normative supuse audierilor și consultărilor publice a crescut în acest semestru, comparativ cu anul trecut. Dincolo de aspectul cantitativ, lucrurile pot fi îmbunătățite prin publicarea pro-activă pe pagina Parlamentului a tuturor informațiilor despre consultările și audierile publice, inclusiv la fiecare proiect de lege, iar Parlamentul să stabilească criteriile de referință pentru organizarea obligatorie a dezbaterilor publice largi, mai ales pe acele proiecte pentru care urmează să fie majorate cheltuielile bugetare, cele care au impact major asupra societății sau cele care vizează armonizarea legislației naționale cu cea europeană. Referitor la comunicarea cu instituția parlamentară, analista a salutat crearea Platformei de dialog și participare civică în procesul decizional al Parlamentului.

Serghei NEICOVCEN, director executiv al Centrului CONTACT, a vorbit despre experiența de cooperare a organizației pe care o reprezintă cu instituțiile statului și, în mod special, cu Parlamentul și Guvernul Republicii Moldova. A reiterat despre rolul societății civile în actul de guvernare și despre necesitatea consolidării cooperării, precum și capacitării sectorului asociativ. A salutat aprobarea Platformei de dialog și participare civică la procesul decizional al Parlamentului, care oferă un mediu de cooperare pe care reprezentanții organizațiilor neguvernamentale trebuie să-l valorifice la maxim. De asemenea, domnul Neicovcen a menționat despre importanța implicării în procesul decizional nu doar a organizațiilor societății civile de la nivel național, dar și a celor locale.

Nina SOLONARU, activistă civică, Lăpușnița EcoTerra, Cărpineni, a vorbit despre problemele cu care se confruntă cetățenii la nivel local pe partea de participare, monitorizare și evaluare a politicilor locale și cum se pot implica, astfel ca problemele locale să ajungă în Parlament.

Doamna Solonaru a menționat, că societatea civilă la nivel local duce lipsă de resurse financiare, marea majoritate se implică voluntar, generați de entuziasmul oamenilor, de satisfacția conștientizării că contribuie la rezolvarea nevoilor comunității și, desigur, de idealism. Totodată, a fost subliniat că acest idealism a voluntarilor dispare în momentul, în care sunt amenințați, descurajați sau împiedicați să realizeze proiectele propuse, anume de acei în ajutorul cărora vin voluntarii și activiștii civic. Pe motiv că nu există susținerea la toate nivelele, autorități locale, consilii raioanele, aceasta descurajează și generează lipsa de implicare. În viziunea dnei Solonaru, aprobarea Platformei este o idee bună, atâta timp cât ea va fi funcțională și nu doar o acțiune realizată pentru bifă.

Totodată, doamna Solonaru consideră că, acest mecanism nu este suficient și vine cu propunerea ca asemenea platforme/comisii să nu fie instituite doar la Chișinău, ci și în regiuni. În același timp, s-a menționat că nu în toate regiunile este nevoie de instituirea

acestor organisme/mecanisme. Sunt regiuni unde primarii conștientizează rolul lor, acceptă ajutorul societății civile și înregistrează reușite comune. Dar, sunt regiuni unde interesul personal al primarilor este mai presus de interesul comunității și anume aici este nevoie de ajutorul și implicarea autorităților centrale pentru a identifica problemele existente în participarea societății civile la procesul decizional.

Sesiunea II *"Rolul societății civile în promovarea și monitorizarea agendei europene a Republicii Moldova"* a fost deschisă de doamna Doina GHERMAN, președinta Comisie politică externă și integrare europeană. Dna Gherman a menționat, că după acordarea statutului de țară candidată pentru Republica Moldova, atenția guvernării se concentrează în jurul a două procese cheie, și anume cele 9 condiționalități/recomandări formulate de Comisia Europeană. În context, s-a menționat despre Comisia națională privind integrarea europeană, prezidată de Președintele Republicii Moldova, doamna Maia SANDU, formată din deputați, miniștri, primari, reprezentanți ai societății civile și alte părți interesate. Periodic, la inițiativa președintei țării, Comisia se întrunește pentru a examina progresele pe implementarea celor 60 de acțiuni din planul aprobat de aceasta.

Cel de al doilea proces cheie este Acordul de Asociere RM-UE, care este documentul de bază în parcursul de integrare europeană a Republicii Moldova. Acest proces este unul mult mai complex, în pofida faptului că este unul mai tehnic. Totodată, dna Gherman a menționat că, în Parlament a fost inițiat un proces amplu de audieri publice pe dimensiunea de armonizare a legislației. În luna ianuarie, Comisia politică externă și integrare europeană a aprobat un plan de audieri publice, în primul semestru al anului curent au avut loc 10 ședințe publice cu participarea comisiilor de profil și ale ministerelor responsabile. Din 10 ședințe organizate, doar la 5 ședințe au participați și reprezentanții societății civile. Se dorește o implicare mai activă a societății civile în aceste procese, deoarece în cadrul ședințelor publice se face o evaluare calitativă și cantitativă a progreselor; se monitorizează gradul de realizare a procesului de armonizare a legislației naționale cu legislația Uniunii Europene; se stabilesc obiectivele atinse, restanțele înregistrate, dificultățile întâlnite, dar și prioritățile pentru perioada următoare în realizarea procesului de armonizare. În aceste procese aportul societății civile este unul foarte important.

Stela LEUCĂ, secretara de stat, MAEIE, în cadrul intervenției, s-a referit la importanța cooperării dintre societatea civilă și autorități, dar și despre suportul acestor organizații în procesul de aderare la Uniunea Europeană. De asemenea, secretara de stat a declarat că împreună cu participarea societății civile a fost elaborat un set de 60 de măsuri, care urmează a fi îndeplinite pentru a răspunde celor 9 recomandări venite de la Comisia Europeană. Instituțiile de stat, dar și societatea civilă au lucrat cot la cot pentru a pune în aplicare recomandările UE.

Comisia europeană a făcut o evaluare a chestionarului pe care l-a completat Republica Moldova în primăvara anului trecut, și în baza acelu chestionar, care a fost completat nu doar de funcționarii publici din diferite instituții, ci și cu participarea plenară a societății civile și diasporei, a fost elaborat un raport analitic a Comisiei europene, care a identificat unele curențe în ceea ce ține de concordanța legislației Republicii Moldova și sistemelor cu aquis comunitar. Urmare acestui raport, a fost elaborat un Plan de acțiuni (33) care a fost consultat cu societatea civilă.

Veronica MORARU-MIHAILOV, ministra Justiției a salutat inițiativa de consolidare a cooperării cu societatea civilă. În context, a menționat că Ministerului Justiției îi revine o responsabilitate esențială ce ține de respectarea angajamentelor asumate prin cele 9 recomandări ale Comisiei Europene. Din cele 9 recomandări, 6 sunt de domeniul justiției

și în responsabilitatea Ministerului Justiției. În mod prioritar, doamna Ministră s-a referit la cooperarea Ministerului cu sectorul asociativ, menționând că instituția de multe ori a fost acuzată de neimplicarea societății civile, ceea ce nu este adevărat și că problema ar fi, că comunicarea cu sectorul asociativ nu a fost expusă public, așa cum o fac alte instituții. Și aceasta este deja o lecție învățată. Pe site-ul Ministerului poate fi urmărită întreaga activitate a acestuia, cu sinteze, avize și alte documente conexe. De asemenea, a menționat despre experiențe de cooperare cu societatea civilă în completarea chestionarului UE. Expertiza pe care o deține societatea civilă pe domeniul justiției este extrem de valoroasă pentru toate instituțiile statului și, în mod special, pentru Ministerul Justiției. Doamna ministă a reiterat deschiderea instituției și a încurajat societatea civilă să se implice cât mai activ prin expertiza sa, deoarece Ministerul Justiției are foarte multe de făcut și are nevoie de ajutorul și aportul sectorului asociativ și de o cooperare constructivă.

Adrian ERMURACHI, co-director executiv, Institutul pentru Politici și Reforme Europene, în discursul său despre rolul societății civile în promovarea și monitorizarea agendei europene a Republicii Moldova, a menționat că societatea trebuie să înțeleagă, că agenda europeană nu depinde doar de autoritățile publice, Guvern, Parlament, ministere, ci depinde de fiecare dintre noi. Reușita sau eșecul acestui proces va trebui asumat de către toți. Societatea civilă este plinar implicată în procesul de monitorizare, anual sau semestrial se elaborează rapoarte alternative de monitorizare a Acordului de Asociere și în acest sens a adus mulțumiri autorităților publice pentru faptul, că au fost și sunt deschiși pentru a oferi informații cu privire la progresele înregistrate. A vorbit și despre primul raport pe trimestrul I pe cele 9 condiționalități, evaluare independentă care are și aspecte critice. Acum se elaborează cel de al doilea raport care va examina progresele înregistrate.

Domnul Ermurachi a subliniat că, este important de a urmări și finalitatea expertizei pe care o oferă societatea civilă, este important să se cunoască cauza neacceptării recomandărilor înaintate, fiind argumentată și, după caz, oferită o alternativă. În caz contrar nu este o trasabilitate a ceea ce se propune și ce se întâmplă, de fapt. Aceste procese trebuie îmbunătățite. Cu referire la aprobarea Platformei, Adrian Ermurachi a apreciat deschiderea Parlamentului în acest sens, cu mențiunea că această platformă să producă efect, să nu finalizeze cu formalism, să fie eficiente pentru a valorifica ceea ce există.

Vitalie PONOMARIOV, director executiv, AO Ecou, Cahul, în discursul său a menționat că, vine cu o altă abordare la ceea ce s-a vorbit în cadrul Conferinței și, în mod special, despre faptul că cei din regiuni și din Chișinău ar fi două lumi paralele. Acest lucru se întâmplă din două cauze majore: lipsa sustenabilității financiare a organizațiilor societății civile (OSC) locale și regionale. Domnul Ponomariov a subliniat că, organizațiile neguvernamentale locale sunt mai mult implicate în proiecte operaționale, pe când cei din Chișinău pe proiecte strategice. OSC locale muncesc în teren și nu au acces la finanțări mari, implicați în proiecte mici, de scurtă durată și care iau foarte mult timp și din această cauză nu se reușesc alte activități, deși există capacitate mare intelectuală la Cahul, Bălți și alte regiuni. Directorul executiv, AO Ecou, consideră că Regulamentul cadru cu privire la mecanismul de finanțare nerambursabilă a proiectelor organizațiilor necomerciale aprobat anul trecut, trebuie să fie pus în aplicare și APL să fie obligat să susțină financiar organizațiile neguvernamentale la nivel local, astfel vor da plus valoare și de asemenea, este foarte important ca organizațiile locale să fie implicate în mod real în platforme naționale, pentru a promova democrația participativă și la nivel local, prin modele viabile și de durată.

Daniel GOINIC, director de programe, Centrul de Resurse Juridice din Moldova, a vorbit despre Raportul alternativ de monitorizare a implementării de către autoritățile publice a celor 9 recomandări formulate de Comisia europeană, în care a punctat despre cooperarea continuă cu societatea civilă. Domnul Goinic a menționat că, s-a dorit un plan mai ambițios, unele acțiuni deja erau realizate apriori, puteau fi puse alte activități necesare implementării acestor acțiuni. Cu referire la pct.8 din acest Plan, s-a subliniat că accentul nu trebuie pus doar pe constituirea diferitor platforme de comunicare, ci să se orienteze pe o comunicare continuă.

În cadrul Sesiunii III "Direcțiile prioritare de cooperare dintre Parlament și societatea civilă", participanții s-au reunit în grupuri de lucru cu comisiile parlamentare permanente pentru a discuta despre prioritățile de cooperare sectorială pentru perioada legislativă septembrie 2023 – decembrie 2023. Participanții și-au exprimat speranța că acest eveniment va contribui real la îmbunătățirea dialogului și cooperării instituțiilor statului cu societatea civilă, remarcând deschiderea ambelor părți.

Urmare a grupurilor de lucru, Președintele Parlamentului, Igor GROSU, a dat citire priorităților identificate și concluziilor trasate în cadrul întrunirilor comisiilor permanente cu reprezentanții societății civile.

Comisia juridică, numiri și imunități - Comisia încurajează inițiativele și participarea civică a părților interesate în procesul decizional al Parlamentului, în mod special întru eficientizarea executării funcției de control parlamentar. De asemenea, drept priorități sunt trasate modificările la Codul penal, Codul contravențional, Codul civile, pe subiecte de moștenire și altele. Totodată, este necesar de identificat soluții pentru a stabili punți de comunicare cu exponenții societății civile la nivel local.

Comisia protecție socială, sănătate și familie - Comisia a stabilit cooperarea continuă cu societatea civilă în vederea valorificării celor mai stringente și actuale subiecte de domeniu. Principalele priorități ale Comisiei sunt: *Promovarea reformei asistenței sociale RESTART, proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative este în proces de consultare publică; Digitalizarea sistemului asistenței sociale prin intermediul unei instituții publice create în acest scop; Promovarea proiectului de lege privind asigurarea garanțiilor pentru persoanele cu dizabilități; Deschiderea centrelor de intervenție timpurie în raioane; Implementarea vouchere-lor pentru zilieri; Crearea serviciilor de îngrijire alternativă; Crearea unei platforme pe domeniul social în contextul implementării Acordului de Asociere în UE etc.*

Comisia economie, buget și finanțe - Comisia a trasat mai multe obiective pentru următoarea sesiune: *Adoptarea măsurilor legislative propuse de Comisia Europeană în domeniul economic/financiar, care vor permite începerea negocierilor de aderare a țării noastre la UE; Oferirea suportului legislativ pentru lansarea și implementarea cu succes a programului FACEM - primul program de stat de finanțare a întreprinderilor cu potențial economic; Promovarea independenței energetice prin adoptarea legislației pentru liberalizarea pieței de furnizare a gazelor naturale (unbundling), astfel încât consumatorii să poată avea mai multe alternative și adoptarea legilor necesare pentru desfășurarea cu succes a licitațiilor de mare volum în domeniul regenerabilelor; Diplomatie parlamentară intensă pentru atragerea investițiilor străine în Moldova și creșterea cotelor de export (exporturile fără taxe) a produselor noastre pe piețele globale; Reducerea birocrăției prin adoptarea legislației care ține de reforma SRL-urilor, eliminarea pașapoartelor sanitare, simplificarea procedurilor de conectare la*

utilități, simplificarea reglementărilor sectoriale – ex. HORECA, telecom, construcții etc.

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică - Comisia va menține cooperarea cu societatea civilă în procesul legislativ în concordanță cu normele democratice. Se solicită expertiză de la societatea civilă în contextul audierilor și consultărilor publice aferente procesului legislativ și controlului parlamentar. Comisia a aprobat pentru anul 2023 Planul de acțiuni de control parlamentar cu identificarea 31 de acțiuni, dintre care 5 acțiuni privind evaluarea ex-post de impact. Cooperarea cu societatea civilă în formularea unor indicatori bine determinați în argumentarea inițiativelor legislative.

Comisia politică externă și integrare europeană - Comisia are o deschidere largă față de societatea civilă și mizează pe implicarea activă a acesteia în procesul de monitorizare și evaluare a evoluției implementării Acordului de Asociere Republica Moldova – Uniunea Europeană și a gradului de realizare a procesului de armonizare a legislației naționale cu legislația Uniunii Europene; Realizarea celor 9 recomandări ale Comisiei Europene formulate în contextul acordării statutului de candidat la aderarea la Uniunea Europeană; Monitorizarea și evaluarea progresului în privința activității celor 35 de grupuri de lucru interinstituționale, conform criteriilor de aderare la UE și implicit pe cele 33 de capitole ale legislației UE.

Comisia drepturile omului și relații interetnice - Comisia se pronunță pentru menținerea bunei cooperări cu societatea civilă și pledează pentru faptul ca subiectele de interes sporit pentru societate pe dimensiunea protecției drepturilor și libertăților fundamentale ale omului să rămână și în continuare la baza colaborării de viitor. Orice propunere concretă, constructivă și de substanță, înaintată de către reprezentanții societății civile, se va discuta pe platforma Comisiei, pentru a decide asupra perspectivelor de colaborare sectorială și includerii acesteia în planul de activitate a Comisiei. Totodată, Comisia consideră important de a avea o colaborare mai profundă cu organizațiile neguvernamentale pe segmentul exercitării funcției de control parlamentar, în mod special în procesul de realizare a expertizei cadrului normativ, prin intermediul evaluării ex-post de impact a actelor normative. Comisia ar aprecia, dacă organizațiile neguvernamentale s-ar implica și ar acorda asistența și expertiza necesară comisiilor în acest exercițiu complex și de durată, deoarece evaluarea ex-post de impact are la bază o analiză minuțioasă a cadrului normativ și a actului normativ supus evaluării, pentru a stabili eficiența actului normativ și îndeplinirea scopului și a obiectivelor acestuia.

Comisia administrație publică și dezvoltare regională - În perioada imediat următoare prioritatea numărul unu pentru Comisia administrație publică și dezvoltare regională constă în organizarea procedurilor de comunicare și consultare publică asupra *proiectului de lege cu privire la amalgamarea voluntară*, în cadrul cărora sunt chemați pentru participare toate părțile interesate, în special, reprezentanții din organizațiile neguvernamentale - societatea civilă, care se vor desfășura conform graficului stabilit pentru perioada imediat următoare. În contextul acordării suportului inerent procesului de luare a deciziilor în legislativ, Comisia relevă cooperarea și conlucrarea, deja tradițională, cu Congresul Autorităților Locale din Moldova.

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media - Prioritatea de bază a Comisiei este sporirea nivelului de participare a societății civile atât la etapa elaborării inițiativelor legislative, cât și la monitorizarea implementării politicilor culturale, educaționale, în domeniul cercetării, mass-media.

Contracararea propagandei poate fi considerată una dintre prioritățile pentru Comisie. Propaganda poate fi definită ca un efort deliberat de a influența opinia publică prin transmiterea de informații și mesaje distorsionate, înșelătoare sau tendențioase, cu scopul de a promova interese sau agende particulare. Comisia va contribui la elaborarea și promovarea reglementărilor și normelor care să asigure transparență și acuratețe în mass-media, limitând răspândirea propagandei și dezinformării. Aceasta poate implica monitorizarea și reglementarea mai strictă a sectorului media, precum și promovarea unor standarde etice și profesionale ridicate.

Comisia mediu, climă și tranziție verde - Comisia mediu, climă și tranziție verde își propune să continue comunicarea și schimb de experiență cu reprezentanții sectorului asociativ, care sunt interesați să contribuie la asigurarea unui mediu neprimejdios și folosirea rațională a resurselor naturale. Management integrat al resurselor de apă, gestionarea deșeurilor, protecția și conservarea biodiversității și ariilor protejate, eficiență energetică, plantări forestiere, tranziție spre o economie verde rămân a fi principalele tematici ale comisiei parlamentare de profil. Prin fortificarea colaborării cu societatea civilă Comisia își va îmbunătăți abilitățile de expertiză și de informare cu referire la mediu, climă și tranziție verde. Concomitent, Comisia va examina în detalii sugestiile, soluțiile, recomandările cu referire la problemele de mediu abordate de către membrii organizațiilor nonguvernamentale de mediu.

Comisia agricultură și industrie alimentară – Comisia își propune să sporească nivelul de participare a societății civile în procesul decizional; să promoveze propunerile eficiente menite să contribuie la dezvoltarea sectorului de competență; și să asigure un dialog deschis pe aspectele de interes comun. Comisia agricultură și industrie alimentară este și rămâne în continuare deschisă pentru colaborare cu sectorul asociativ și este ferm convinsă, că numai cu eforturi comune pot fi depășite orice bariere din calea dezvoltării durabile a sectorului agroalimentar.

Comisia pentru Semestrul II 2023 își propune să efectueze controlul parlamentar asupra implementării legislației (Legea nr.50/2021 *cu privire la grupurile de acțiune locală, ș.a.*) să organizeze audieri și consultări publice. Totodată, în procedură legislativă este proiectul de lege nr.483/2022 privind producția ecologică și etichetarea produselor ecologice, care urmează a fi definitivat pentru lectura a doua cu suportul sectorului asociativ și Comisiei UE prin instrumentul TAIEX.

Concluzii și recomandări

Urmare a celor trei sesiuni desfășurate în cadrul Conferinței anuale "Cooperarea dintre Parlament și societatea civilă", s-a reiterat că implicarea societății civile în procesul decizional este necesară și importantă pentru a aduce plus valoare actului de guvernare.

În acest sens, părțile participante la Conferința anuală au trasat un șir de recomandări:

- lansarea și implementarea mecanismelor Platformei de dialog și participare civică la procesul decizional al Parlamentului;
- sporirea nivelului de participare a societății civile atât la etapa elaborării inițiativelor legislative, cât și la monitorizarea implementării politicilor, control parlamentar;
- asigurarea bunei desfășurări a consultărilor, dezbaterilor și audierilor, inclusiv prin înțelegere și spirit constructiv, comunicare, planificare și moderare, monitorizare și continuitate.
- identificarea măsurilor pentru asigurarea implicării în procesele de participare publică a organizațiilor locale și regionale;
- îmbunătățirea mecanismelor de evaluare ex-post a legislației.
- dezvoltarea cooperării în vederea promovării agendei europene.

Parlamentul Republicii Moldova va lua act de recomandările înaintate în cadrul Conferinței anuale și va iniția acțiuni întru realizarea și implementarea acestora.